

IZUZEĆA OD PRIJEVOZA OPASNIH TVARI PREMA ADR-U

IZUZEĆA ZA PRIJEVOZ PLINOVA

Odredbe utvrđene u ADR-u ne odnose se na prijevoz:

- plinova u spremnicima vozila kojima se obavlja prijevoz, a namijenjeni su pogonu ili radu bilo kojega dijela opreme (npr. opreme za hlađenje);
- plinova u spremnicima vozila koja se prevoze kao teret; ventil za gorivo između spremnika za plin i motora mora biti zatvoren, a električni kontakt za dovod goriva otvoren;
- plinova skupine A i O (u skladu s 2.2.2.1) ako tlak plina u posudi ili cisterni na temperaturi od 20 °C nije iznad 200 kPa (2 bar) i ako plin nije tekući plin ili pothlađeni tekući plin;
- plinova sadržanih u opremi vozila (npr. vatrogasni aparati), uključujući rezervne dijelove (npr. sredstvo za pumpanje guma); ova izuzeća primjenjiva su i na sredstva za pumpanje guma ako se prevoze kao teret;
- plinova u posebnoj opremi vozila nužne za rad dodatne opreme pri prijevozu (rashladni sustavi, spremnici za ribu, grijači itd.), rezervnih spremnika za tu opremu ili neočišćeni prazni ili zamjenski spremnici koji se prevoze na istoj prijevoznj jedinici; i
- plinova u hrani ili pićima.

IZUZEĆA ZA PRIJEVOZ TEKUĆIH GORIVA

Odredbe utvrđene u ADR-u ne odnose se na prijevoz:

- goriva u spremniku vozila kojim se obavlja prijevoz, a namijenjeno je pogonu toga vozila ili radu bilo kojeg dijela opreme vozila.
Gorivo se može prevoziti u spremnicima za gorivo izravno spojenima na motor vozila i/ili pomoćnu opremu koja je sukladna odgovarajućim zakonskim odredbama ili se može prevoziti u prenosivim posudama za gorivo (primjerice, kanistri).
Ukupna zapremnina spremnika za pogonska goriva ne smije prelaziti 1.500 litara po prijevoznj jedinici, a zapremnina spremnika za gorivo koji je postavljen na prikolicu ne smije prelaziti 500 litara; u prenosivim spremnicima za gorivo dopušteno je prevoziti najviše 60 litara po prijevoznj jedinici; ograničenja se ne smiju primjenjivati na vozila hitne službe;
- goriva u spremnicima za pogon ili drugim sredstvima prijevoza (npr. brodovima), koji se prevoze kao teret, kad je namijenjeno pogonu ili radu bilo kojega dijela opreme; slavine za gorivo između motora ili opreme i spremnika s gorivom pri prijevozu moraju biti zatvorene ako nije važno da oprema ostane u radu. Ako je moguće,

vozila ili druga prijevozna sredstva moraju biti utovarena tako da se izbjegne bilo kakvo curenje ili osiguranje od pada.

IZUZEĆA ZA PRIJEVOZ OPASNIH TVARI PAKIRANIH U IZUZETIM KOLIČINAMA

Izuzete količine opasnih tvari pri prijevozu nisu predmetom ostalih zahtjeva ADR-a, osim:

- zahtjeva o osposobljavanju vozača vozila za prijevoz opasnih tvari;
- klasifikacijskih postupaka i određivanja pakirnih skupina;
- pakirnih zahtjeva.

U Tablici 1. priloga A stupca 7b (ADR-Sporazum) opasne tvari koje se mogu prevoziti pakirane u izuzetim količinama označene su abecedno brojčanom oznakom.

Tablica 1. Izuzete količine

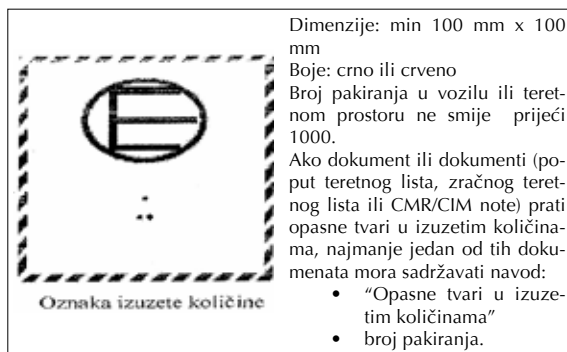
Oznaka	Najveća neto količina po unutrašnjem pakiranju (u gramima za krute tvari i ml za tekućine i plinove)	Najveća neto količina po vanjskom pakiranju (u gramima za krute tvari i ml za tekućine i plinove ili zbroj grama i ml u slučaju miješanih pakiranja)
E0	Nije dopušteno prevoziti kao izuzete količine	
E1	30	1000
E2	30	500
E3	30	300
E4	1	500
E5	1	300

Za plinove se zapremnina navedena za unutrašnje pakiranje odnosi na zapremninu vode unutrašnje posude, a zapremnina navedena za vanjsko pakiranje odnosi se na kombinaciju zapremnine vode svih unutrašnjih pakiranja unutar jednog vanjskog pakiranja.

Oznaka na pakiranju:

* Prvi ili jedini broj listice opasnosti naveden u stupcu (5) tablice A poglavlja 3.2 za svaku opasnu tvar sadržanu u pakiranju mora biti napisan u oznaci.

** Kada imena pošiljatelja ili primatelja nisu naznačena drugdje na pakiranju, ti podaci moraju biti navedeni na oznaci.

PRIMJER:

UN 1350 SUMPOR – stupac 6 => 242 => vidi poglavlje 3.3. => 242 - Sumpor ne podliježe uvjetima ADR-a kad je u određenome obliku (npr. pilule, granule, kuglice, pastile ili listići).

IZUZEĆA ZA PRAZNU NEOČIŠĆENU AMBALAŽU

Prazna neočišćena ambalaža (uključujući IBC i velike ambalaže), koja je sadržavala tvari klasa 2, 3, 4.1, 5.1, 6.1, 8 i 9, nisu predmetom odredbi ADR-a ako su poduzete odgovarajuće mjere da se ukloni svaka moguća opasnost. Opasnosti se smatraju uklonjenim ako se poduzmu odgovarajuće mjere da se spriječe sve opasnosti klasa 1 do 9.

IZUZEĆA ZA UKUPNU KOLIČINU PO PRIJEVOZNOJ JEDINICI

U svrhu ovoga pododjeljka opasne tvari razvrstane su u prijevozne kategorije 0, 1, 2, 3 ili 4, a kao što je navedeno u stupcu (15) tablice A poglavlja 3.2. Prazna neočišćena ambalaža u kojoj su bile tvari razvrstane u prijevoznu kategoriju "0", također, se razvrstava u prijevoznu kategoriju "0". Prazna neočišćena ambalaža u kojoj su bile tvari drugih kategorija (osim "0") razvrstava se u prijevoznu kategoriju "4".

Kada se na prijevoznoj jedinici prevoze opasne tvari iste kategorije, najveća ukupna količina po prijevoznoj jedinici Tablice 1. prikazana je u Tablici 2.

Tablica 2. Najveća ukupna količina po prijevoznoj jedinici

Prijevozna kategorija (1)	Pakirna skupina ili klasifikacijska oznaka/skupina ili UN broj tvari ili predmeta (2)	Najveća ukupna količina po prijevoznoj jedinici (3)
0	klasa 1: 1.1A/1.1L/1.2L/1.3L/1.4L i UN br. 0190 klasa 3: UN br. 3343 klasa 4.2: tvari pakirne skupine I klasa 4.3: UN br. 1183, 1242, 1295, 1340, 1390, 1403, 1928, 2813, 2965, 2968, 2988, 3129, 3130, 3131, 3134, 3148, 3396, 3398 i 3399 klasa 6.1: UN br. 1051, 1613, 1614 i 3294 klasa 6.2: UN br. 2814 i 2900 klasa 7: UN br. 2912 do 2919, 2977, 2978 i 3321 do 3333 klasa 9: UN br. 2315, 3151, 3152 i 3432 i oprema u kojoj su tvari ili smjese i prazna neočišćena ambalaža, osim klasificiranih kao UN br. 2908, u kojima su (ili su bile) tvari razvrstane u ovu prijevoznu kategoriju	0
1	Tvari i predmeti pakirne skupine I, a nisu razvrstane u prijevoznu kategoriju 0 i tvari i predmeti ovih klasa: klasa 1: 1.1B to 1.1J ^a /1.2B to 1.2J/1.3C/ /1.3G/1.3H/1.3J/1.5D ^a klasa 2: skupine T, TC ^a , TO, TF, TOC i TFC aerosoli: skupine C, CO, FC, T, TF, TC, TO, TFC i TOC klasa 4.1: UN br. 3221 do 3224 i 3231 do 3240 klasa 5.2: UN br. 3101 do 3104 i 3111 do 3120	20
2	Tvari i predmeti pakirne skupine II, a nisu razvrstane u prijevozne kategorije 0, 1 ili 4 i tvari i predmeti ovih klasa: klasa 1: 1.4B do 1.4G i 1.6N klasa 2: skupina F aerosoli: skupina F klasa 4.1: UN br. 3225 do 3230 klasa 5.2: UN br. 3105 do 3110 klasa 6.1: tvari i predmeti pakirne skupine III klasa 9: UN br. 3245	333
3	Tvari i predmeti pakirne skupine III, a nisu razvrstane u prijevozne kategorije 0, 1 ili 4 i tvari i predmeti ovih klasa: klasa 2: skupine A i O aerosoli: skupina A i O klasa 4.3: UN br. 3476; klasa 8: UN br. 2794, 2795, 2800 i 3028 i 3477 klasa 9: UN br. 2990 i 3072	1000
4	klasa 1: 1.4S klasa 4.1: UN br. 1331, 1345, 1944, 1945, 2254 i 2623 klasa 7: UN br. 2908 do 2911 klasa 9: UN br. 3268 i prazna neočišćena ambalaža u kojoj su bile opasne tvari, osim razvrstanih u prijevoznu kategoriju 0	neograničeno

^a Za UN br. 0081, 0082, 0084, 0241, 0331, 0332, 0482, 1005 i 1017 najveća ukupna količina na prijevoznoj jedinici smije biti 50 kg.

U Tablici 2 "najveća ukupna količina po prijevoznoj jedinici" znači:

- za predmete, ukupne mase u kilogramima (za predmete klase 1, neto masa u kilogramima eksplozivne tvari; za opasne tvari u strojevima i opremi, ukupne količine opasnih tvari sadržanih u njima u kilogramima ili litrama po potrebi);
- krute tvari, ukapljene plinove, pothlađene

ukapljene plinove i pod tlakom rastopljene plinove, neto masa u kilogramima;

- tekućine i stlačene plinove, uobičajena zapremnina posuda u litrama.

Ako se opasne tvari različitih prijevoznih kategorija prevoze na istoj prijevoznoj jedinici, zbroj:

- količine tvari i predmeta prijevozne kategorije 1 pomnožene sa "50";

- količine tvari i predmeta prijevozne kategorije 1 navedenih u napomeni Tablice 2 u prijevoznj kategoriji 1, pomnožene sa "20";
- količine tvari i predmeta prijevozne kategorije 2 pomnožene sa "3"; i
- količine tvari i predmeta prijevozne kategorije 3; ne smije biti veći od "1000".

$$m1 \times 50 + m2 \times 3 + m3 \leq 1.000$$

Primjer

U istoj prijevoznj jedinici prevozi se:

- 50 l benzina, UN br. 1203 (prijevoznj kategorija 2) i
- 250 l dizelskog goriva, UN br. 1202 (prijevoznj kategorija 3).

Pitanje

Moraju li se pri ovakvom prijevozu primijeniti odredbe ADR-a?

Izračun

50 l benzina \times 3 + 250 l dizela \leq 1.000 litara

$$150 + 250 \leq 1.000$$

$$400 \leq 1.000$$

Zaključak

Za ovakav prijevoz nije potrebno primijeniti odredbe ADR-a.

IZUZEĆA ZA OPASNE TVARI PAKIRANE U OGRANIČENIM KOLIČINAMA

Ako je opasna tvar pakirana u unutarnju ambalažu i u paket u količini koja ne prelazi količinu, masu, odnosno masu navedenu u tablici ograničenih količina, za nju ne vrijede odredbe ADR-a, osim poštovanja i označavanja pakiranja. Za svaku opasnu tvar koja se prevozi kao ograničena količina navod „LQ“ potraži se u stupcu 7a u prilogu A. Ukupna količina ograničenih količina na vozilu može biti jednaka njegovoj ukupnoj nosivosti.

Svaki paket mora biti jasno označen s kvadratom duljine stranice 100 mm i debljine rubne

crte 2 mm, zakrenutim za 45 stupnjeva unutar kojeg se mora nalaziti jedna od ovih oznaka: broj robe prema UN-u koju pakiranje sadrži, a ako paket sadrži više opasnih tvari, onda mora biti označen na prethodno opisani način ili se UN brojevi mogu zamijeniti velikim štampanim slovima LQ.

LQ kodovi imaju ovo značenje za tvari i predmete na koje se odnose:

- LQ0 - znači da se tvar ili predmet ne može prevoziti pod uvjetima ograničenih količina, tj. tvari ili predmeti s tom oznakom nisu ni djelomično izuzeti od zahtjeva ADR-a
 - LQ1, LQ2, LQ4 do LQ19, i LQ22 do LQ28 - znači da se ne primjenjuju odredbe ADR-a osim općih zahtjeva i zahtjeva da:
 - tvar ili predmet koji se u ovom slučaju smatra jediničnim pakiranjem treba biti priređena za prijevoz kao kombinirano pakiranje čija vanjska ambalaža smije biti: čelične, aluminijske ili plastične bačve ili bačve od šperploče s poklopcem, čelične, aluminijske ili plastične kante s poklopcem, kutije od drva, šperploče, iverice, staklo plastike, čelika ili aluminijske
 - tvari se također mogu nalaziti u metalnim ili plastičnim jediničnim pakiranjima koja se ne mogu lako probiti ili puknuti i to na način da su jedinična pakiranja skupno obavijena stezljivim folijama.
- Napomena: Unutarnja pakiranja tvari označene kodovima LQ1 i LQ2 potrebno je posebno analizirati s obzirom na zahtjeve ADR-a u dijelu 6.2.1.2., 6.2.4.1, 6.2.4.2.

- LQ3, LQ20, LQ21, LQ29 - znači da se ne primjenjuju odredbe ADR osim općih zahtjeva i zahtjeva da tvar treba biti priređena za prijevoz kao kombinirano pakiranje čija vanjska ambalaža smije biti: čelične, aluminijske ili plastične bačve ili bačve od šperploče s poklopcem, čelične, aluminijske ili plastične kante s poklopcem, kutije od drva, šperploče, iverice, staklo plastike, čelika ili aluminijske.

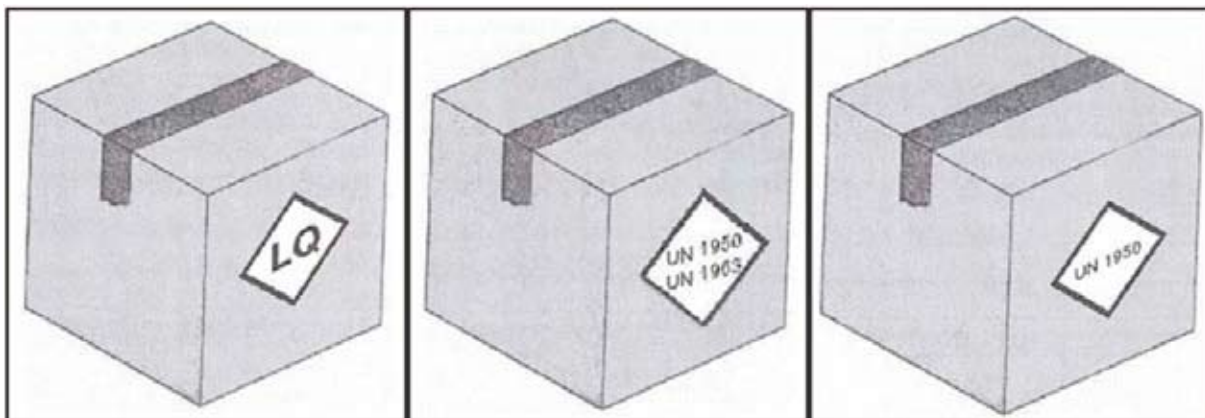
Svaki paket mora biti jasno označen s kvadratom duljine stranice 100 mm i debljine rubne crte 2 mm, zakrenutim za 45 stupnjeva unutar kojeg se mora nalaziti jedna od ovih oznaka: broj robe prema UN-u koju pakiranje sadrži, a ako paket sadrži više opasnih tvari onda mora

biti označen na prethodno opisani način ili se UN brojevi mogu zamijeniti velikim štampanim slovima LQ.

IZUZEĆA ZA PRIJEVOZ LITIJEVIH BATERIJA

Odredbe ADR-a ne odnose se na:

- litijeve baterije ugrađene u vozilo potrebne pri prijevoznim operacijama i nužne za njihovo pokretanje ili za rad bilo koje njihove opreme;
- litijeve baterije sadržane u opremi za rad ili namijenjene za uporabu tijekom prijevoza (npr. prijenosno računalo).

Tablica 3. Najveća neto količina za kombinirana i unutarnja pakiranja

Navod	Kombinirana pakiranja Najveća neto količina		Unutarnja pakiranja na podlošcima omotanima rastezljivim ili skupljajućim ovojima Najveća neto količina	
	po unutarnjem pakiranju	po pakiranju ^b	po unutarnjem pakiranju	po pakiranju ^b
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
LQ0	Nema izuzeća prema uvjetima u 3.4.2.			
LQ1	120 ml		120 ml	
LQ2	1 l		1 l	
LQ3 ^c	500 ml	1 l	nije dopušteno	nije dopušteno
LQ4 ^c	3 l		1 l	
LQ5 ^c	5 l	neograničeno	1 l	
LQ6 ^c	5 l		1 l	
LQ7 ^c	5 l		5 l	
LQ8	3 kg		500 g	
LQ9	6 kg		3 kg	
LQ10	500 ml		500 ml	
LQ11	500 g		500 g	
LQ12	1 kg		1 kg	
LQ13	1 l		1 l	
LQ14	25 ml		25 ml	
LQ15	100 g		100 g	
LQ16	125 ml		125 ml	
LQ17	500 ml	2 l	100 ml	
LQ18	1 kg	4 kg	500 g	4 kg
LQ19	5 kg		5 kg	
LQ22	1 l		500 ml	
LQ23	3 kg		1 kg	
LQ24	6 kg		2 kg	
LQ25 ^d	1 kg		1 kg	
LQ26 ^d	500 ml	2 l	500 ml	2 l
LQ27	6 kg		6 kg	
LQ28	3 l		3 l	

^a Najveća ukupna masa kombiniranog pakiranja ne smije prelaziti 30 kg, dok za podloške omotane rastezljivim ili skupljajućim omotom ne smije prelaziti 20 kg.

^b Ovisno o najvišoj granici i pojedinačnim graničnim količinama opasne tvari mogu se pakirati zajedno s drugim predmetima ili tvarima, pod uvjetom da u slučaju curenja ne reagiraju opasno.

^c Kada je riječ o homogenim smjesama klase 3 koje sadrže vodu, navedene količine odnose se samo na tvar klase 3 koja se nalazi u tim smjesama.

^d Za UN brojeve 2315, 3151, 3152 i 3432 kada se prevoze u uređajima ne smiju prelaziti količine unutarnje ambalaže po jedinici uređaja. Uređaji se moraju prevoziti u nepropusnoj ambalaži, a cijela ambalaža mora biti jasno i trajno označena. Za uređaje se ne smiju upotrebljavati podlošci omotani termoskupljajućom folijom.

*Đurđica Pavelić, dipl. ing. kem. tehn.
MUP, Inspektorat unutarnjih poslova, Zagreb*